

Rahoitussuunnitelma vuosille 2025-2026

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö 16.10.2024
2/15.03.00.00/2022

Valmistelija

Merja Olenius, etunimi.sukunimi@esavo.fi

Päätösehdotus

esittelijä: kehittämisjohtaja Merja Olenius

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö hyväksyy rahoitussuunnitelman luonnoksen vuosille 2025-2026 ja esittää sitä edelleen maakunnan yhteistyöryhmälle hyväksyttäväksi.

Päätös

Selostus

Työ- ja elinkeinoministeriö on ohjeistanut maakuntien liitoille 6.6.2024 lähettämässään kirjeessään seuraavaa.

Alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue - ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021, toimeenpanolaki) 20 §:n mukaan maakunnan yhteistyöryhmän tehtäviin kuuluu hyväksyä toimeenpanolain 29 §:n 3 momentissa tarkoitettu EU:n alue - ja rakennepolitiikan ohjelman alueellinen rahoitussuunnitelma ja siihen sisältyvät rahoituksen painopisteet.

Rahoitussuunnitelmissa kuvataan Suomen alue - ja rakennepolitiikan varojen alueellinen kohdentaminen. Rahoituksen kohdentaminen kuvataan toimintalinjoittain, erityistavoitteittain ja viranomaisittain seuraavaksi kahdeksi vuodeksi hallintoviranomaisen ilmoittaman maakunnittaisen kulmaluvun perusteella. Ehdotus on tarkoitettu otettavaksi huomioon varojen jakoa valmisteltaessa.

Hallintoviranomaisella on oikeus poiketa alueiden ehdotuksesta ohjelman täysipainoisen toteutumisen varmistamiseksi. Lisäksi suunnitelmassa ilmoitetaan arvio kuntarahoituksesta ja muusta julkisesta rahoituksesta toimintalinjoittain, erityistavoitteittain ja viranomaisittain.

Rahoitussuunnitelmassa voidaan esittää myös mahdollinen varojen kohdentaminen ylimaakunnalliseen toimintaan ja ilmoittaa tähän toimintaan sovittu välittävä toimielin.

Maakuntien liitot vastaavat Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellisten rahoitussuunnitelmien valmistelusta. Liitot tekevät valmistelun tiiviissä yhteistyössä erityisesti ELY -keskusten kanssa, mutta myös muiden alueellisten kumppaneiden kanssa.

Rahoitussuunnitelman valmistelussa keskeistä on yhteistyö ELY -keskusten kanssa siten, että myös alueella välittävänä toimielimenä toimiva ELY -keskus on mukana keskusteluissa.

Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen alue - ja rakennepolitiikan ohjelman Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 toukokuussa 2022. Euroopan komissio hyväksyi Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston osaksi ohjelmaa joulukuussa 2022.

Ajankohtaista materiaalia ohjelman käynnistymisestä ja toimeenpanosta tallennetaan AURA -aineistopankkiin, joka on mm. ohjelman välittävien toimielinten käytössä oleva Tiimeri-tila. AURA -aineistopankki tulee uudistumaan myöhemmässä vaiheessa.

Alueellisia rahoitussuunnitelmia 2025 ja 2026 EAKR-, ESR+- ja JTF-rahoitusta koskeva esitys

Ohjelman suuntaaminen

Varojen käyttö tulee suunnitella Uudistuva ja osaava Suomi 2021 –2027 -ohjelman sisällön ja tavoitteiden mukaisesti, JTF:ssä lisäksi maakuntien laatimien alueellisten siirtymäsuunnitelmien pohjalta.

Sekä ELY -keskukset että maakunnan liitot toimivat rahoittajina EAKR:n osalta toimintalinjoilla 1, 2 ja 3 ja JTF:n osalta toimintalinjalla 7, mikä on huomioitava EAKR - ja JTF -rahoitusesityksissä.

Alueiden kehittämistä ja EU:n alue - ja rakennepolitiikkaa koskevat säädökset eivät tuo muutosta viranomaisten toimivaltaan. Varojen käyttöä suunnitellessaan maakuntien liittoja suositellaan huomioimaan myös maakuntien yhteisissä ALKE -keskusteluissa esille tuotuja kärkiä, ideoita ja tarpeita sekä teollisuuspoliittisesti keskeisiä alueellisia näkökulmia ohjelman toteutumisen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Valtioneuvosto on käynnistänyt Itäisen ja Pohjoisen Suomen ohjelmien valmistelun. Ohjelmat valmistuvat 2024 loppuun mennessä ja niissä esitetään toimia, joilla edistetään investointeja, puhdasta energiaa, matkailua, osaamista ja osaavan työvoiman saatavuutta, kokonaisturvallisuutta ja saavutettavuutta.

Varojen käyttöä suunnitellessaan maakuntien liittoja suositellaan huomioimaan nämä teemat erityisesti laajempien maakuntien yhteisten kokonaisuuksien aikaansaamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö ohjeistaa erikseen maakuntaohjelmien 2026 –2029 valmistelusta sekä ELY -keskusten tulossuunnittelusta. Rahoitusta tulee käyttää alueellisiin tarpeisiin, jotka nousevat esiin maakuntaohjelmista ja tulossopimuksista. Maakunnissa tulee vuoden mittaan seurata valtuuden käyttötilannetta eri viranomaisissa sekä tarvittaessa tehdä valtuussiirtoja maakuntien sisällä.

Ohjelman rahoitustaulukot

Vuosien 2025 ja 2026 täytettävät rahoitustaulukot ovat liitteinä 1a ja 1b. Vuosien 2025 ja 2026 alueellista EU -rahoitusta koskevat indikatiiviset esitykset laaditaan toimintalinjoittain ja erityistavoitteittain kaikkien maakuntien liittojen ja ELY-keskusten osalta. Taulukoihin 1a ja 1b sisällytetään kulmalukujen (liitteet 2a ja 2b) mukaiset myöntämisvaltuuksien määrät (milj. euroa).

Rahoitussuunnitelmissa käsitellään EAKR - ja ESR+ - ja JTF -rahoitusta.

Rahoitussuunnitelma koskee vain EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellista osiota. Kestävän kaupunkikehittämisen ja valtakunnallisten teemojen rahoitusta ei käsitellä alueellisissa rahoitussuunnitelmissa.

Kestävää kaupunkikehittämistä tukeviin toimenpiteisiin maakunnassa kohdennettava ESR+ -rahoitus ilmoitetaan liitteen 1 taulukossa omassa sarakkeessaan toimintalinjan 4 erityistavoitteissa.

Osarahoitussuhteina käytetään muutoinkin ESR+:ssä käytettäviä osarahoitussuhteita.

EU:n ja valtion rahoituksen lisäksi ilmoitetaan arvio kuntarahoituksesta ja muusta julkisesta rahoituksesta. EU:n alue - ja rakennepolitiikan ohjelman kansallisesta julkisesta rahoituksesta valtion vastinrahoitus kattaa 75 % ja 25 % on kunta- ja muuta julkista rahoitusta.

Hankkeiden käynnistyksen tukemiseksi kuntarahan vaateesta voidaan joustaa hankkeiden, toimintalinjojen ja rahastojen välillä. Omarahoitusta edellytetään hankkeilta voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Ennen yhteistyöryhmien päätöksiä rahoitussuunnitelmien esitykset tulee toimittaa RR-ELY - keskusten ja Etelä -Suomessa (Kanta -Häme, Kymenlaakso, Päijät -Häme, Varsinais - Suomi) Uudenmaan liiton tarkasteluun.

Myös suuralueittain koordinoitu tarkastelu esim. kunta- ja muun julkisen rahoituksen joustojen toteuttamisen näkökulmasta on tarpeen.

EU -osarahoitussuhde riippuu rahoituksen alueluokasta. Toimintalinjoilla 1, 2 ja 4 siirtymäalueiden (muu Suomi pl. Uusimaa) ja pohjoisen harvan asutuksen alueen (IP - alue) EU -osarahoitussuhde on 60 % julkisesta rahoituksesta. Kehittyneiden alueiden (Uudenmaan maakuntakehitys) EU -osarahoitussuhde on 40 % julkisesta rahoituksesta. EAKR -toimintalinjalla 3 on ainoastaan pohjoisenharvan asutuksen alueen rahoitusta (EU -osarahoitussuhde 60 %). ESR+ -toimintalinjalla 5 EU-osarahoitussuhde on kaikissa alueluokissa 95 %. JTF -rahoitus kohdistuu kokonaisuudessaan EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueelliseen osioon sekä siirtymäalueluokkaan, jossa EU -osarahoitussuhde on 70 % julkisesta rahoituksesta.

Vuosien 2025 ja 2026 rahoitussuunnitelmien laadinnassa maakuntien tulee pääsääntöisesti käyttää seuraavia toimintalinjojen ja erityistavoitteiden osuuksia (prosentit EU-rahoituksen osuuksia):

EAKR: TL 2 (IP 30 %, ELSA 33 %): ET 2.i: 42,5 %, ET 2.iv: 15 % ET 2.vi: 42,5 %

EAKR: TL 3 (IP 8 %): ET 3.ii 100 %

ESR+: TL 4 (93 %): ET 4.a: 35 %, ET 4.g: 35 % ET 4.h 30 %

ESR+: TL 5 (7 %): ET 5.h: 100 %

JTF: TL 7 (100 %)

JTF:n EAKR- ja ESR+ -tyyppiset toimenpiteet jaotellaan indikatiivisesti ko. tukitoimiluokkien perusteella.

Maakunta voi poiketa näistä ohjelmatasolle suunnitelluista osuuksista, jos vastaavasti jokin toinen maakunta painottaa omia osuuksiaan kompensoivasti.

Kulmaluvut 2025 ja 2026

Liitteissä 2 a ja 2b ovat EU:n alue - ja rakennepolitiikan ohjelman EAKR:n ja ESR+:n vuosien 2025 ja 2026 aluerahoituksen kulmaluvut maakunnittain: EU -osuudet ja valtion osuudet rahastoittain alueellisen rahoituksen osalta (milj. euroa). Kulmalukuihin ei sisälly tekninen tuki kaupunkikehittämisen varat eikä valtakunnallisten teemojen varat . Tiedoksi toimitetaan myös indikatiivinen arvio aluerahoituksen jakaantumisesta maakunnittain 2021 –2027, jota on tarkistettu mm. alkuvuodesta 2024 jaettujen myöntämisvaltuuksien osalta (liite 4).

2. Alueellisten rahoitussuunnitelmien 2025 ja 2026 valmisteluaiakataulu

Maakunnan yhteistyöryhmien hyväksymät vuosien 2025 ja 2026 EU:n alue - ja rakennepolitiikan alueelliset EAKR -, ES R+- ja JTF -rahoitussuunnitelmat pyydetään toimittamaan **31.10.2024 mennessä** sähköpostilla (taulukot excel-muodossa) osoitteeseen rakennerahastot@gov.fi .

4. Maakuntakohtaisten tuotos- ja tulostavoitteiden asettaminen

Tulosvastuun varmistamiseksi maakuntia pyydetään kaikkien rahastojen osalta asettamaan maakuntakohtaiset tuotos- ja tulostavoitteet kumulatiivisesti EAKR:n ja ESR+:n osalta vuosille 2021 –2025 ja JTF:n osalta vuosille 2022 –2025. ESR+:n osalta tavoitteet asetetaan prosentteina.

Tavoitteiden toteutumista seurataan, kun EURA 2021 -tietojärjestelmän seuranta koskevat raportit ovat toteumien ja tavoitteiden vertaamiseksi käytettävissä.

Mikäli edellisenä vuonna asetettuihin tavoitteisiin on jälkikäteen ilmaantunut tarkennustarpeita, voitarkennuksen tehdä huomioimalla muutokset nyt asetettavissa kumulatiivisissa tavoitteissa. Tarkennustarpeita ovat voineet aiheuttaa esimerkiksi toiselle välittävälle toimielimelle siirretyn valtuuden vaikutukset indikaattoritavoitteisiin.

Maakuntakohtaiset tuotos- ja tulostavoitteet kumulatiivisesti asetetaan samassa aikataulussa rahoitussuunnitelman kanssa **31.10.2024 mennessä**.

Maakuntaliiton ja Elyn edustajat ovat pitäneet yhteistyökokouksen rahoitussuunnitelman valmistelemiseksi ja yhteensovittamiseksi. Tässä yhteydessä Etekä-Savon RR-ELY -kekus on tuonut esille tarpeen huomioida valtakunnallisten EAKR -hankkeiden ilmastotavoitteen kertymisen 1.9.2024 tilanteen perusteella. Etelä- Savon maakunnan osalta ilmastotavoitteen kertyminen on toteutunut valtakunnallisen keskiarvon puitteissa, mutta muissa Itä-Suomen maakunnissa tavoite on jäänyt alle maan keskiarvon. Tästä syystä Etelä-Savon maakuntaliitto ei katso tarpeelliseksi tehdä muutoksia esitettyyn EAKR -rahoitukseen. Mikäli Etelä-Savon RR-Ely pitää tarpeellisena muuttaa omalta osaltaan EAKR rahoituksen painopisteitä vuosille 2024-2025 tästä johtuen, on se mahdollista. Muuta poikkeavaa ei ole ilmennyt valmistelun tässä vaiheessa.